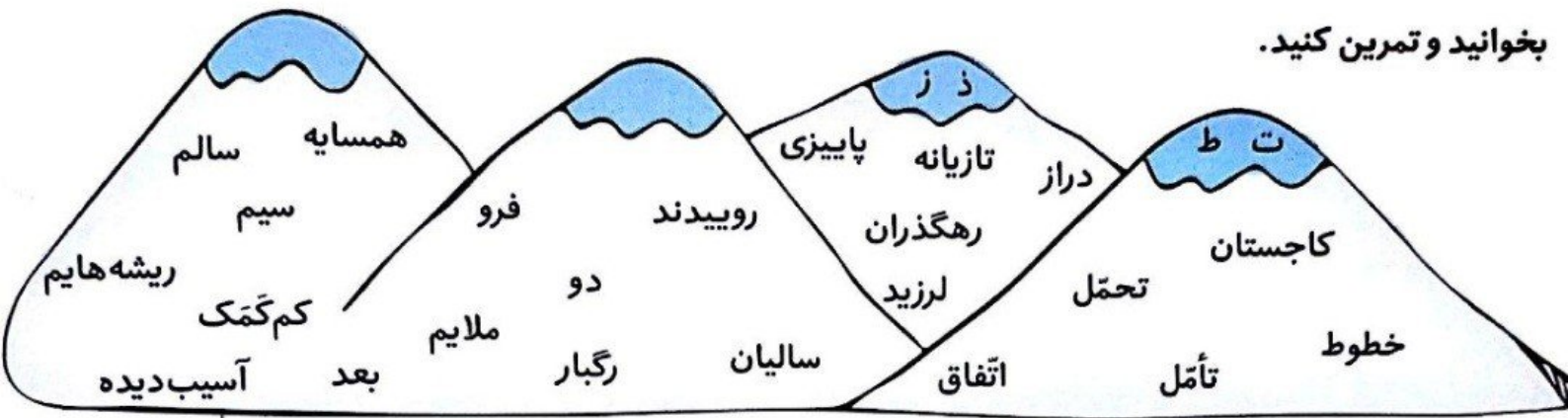

کاربرد و آزمون
درس پانزدهم فارسی پنجم دبستان
به همراه واژگان جدید
و مترادف و متضاد

www.mamplus.com

بخوانید و تمرین کنید.

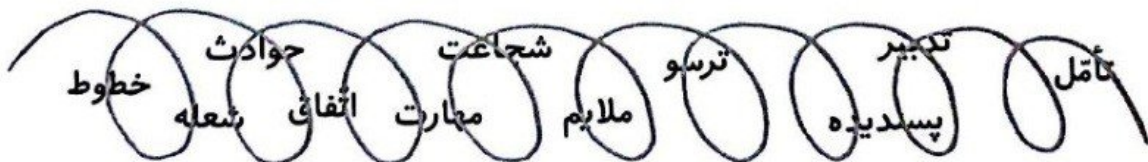
www.mamplus.com

۱- با توجه به جدول سمت راست، جدول سمت چپ را کامل کن.

			سیم

سیم		کاجستان	دراز
رهگذران		تازیانه	اتفاق
		ملايم	سالیان
		همسایه	رگبار
رویدند		فرو	سالم
	کاجستان	خطوط	پاییزی
آسیب‌دیده		تأمل	تحمل

۲- فنر کلمات زیر در حالت فشرده قرار دارد؛ با رها شدن فنر، کلماتی که در درس پانزدهم خوانده‌ای، از آن خارج می‌شوند. آن‌ها را پیدا کن و بنویس.

_____

فرزندم، جاهای مخالی را با کلمه‌های مناسب پر کن.

در کنار ..... سیم پیام
خارج از ده، دو کاج .....
..... دراز، .....
آن دو را ..... دو دوست می‌دیدند
روزی از روزهای .....
زیر رگبار و ..... باد
یکی از کاج‌ها به خود .....
خم شد و ..... دیگری افتاد
گفت: «ای آشنا، ..... مرا
خوب در ..... من، ..... کن
..... ز خاک، بیرون است
چند روزی، مرا ..... کن.»
کاج .....، گفت با نرمی:
«دوستی را ..... از یاد،
شاید این ..... هم روزی
..... از برای من افتاد.»
مهربانی به ..... باد رسید
باد، آرام شده ..... شد
کاج آسیب ..... ما هم
.....، پا گرفت و سالم شد.
..... کاج‌ها، فرو .....
دانه‌ها ..... می‌زدند آسان
.....، باران رساند و چندی .....
.....، ما، نام یافت «.....»

<p>نام و نام خانوادگی : آزمون فارسی</p>	<p>درس ۱ تا ۱۵</p>
<p>۱- با استفاده از کلمه های داده شده جاهای خالی را پر کنید. (شجاعت - تضمین - دارو - خنده - درمان - گریه) عده ای از پزشک و ..... می ترسند ، در حالی که نمی دانند تلخی دارو و رنج جراحی ، سلامت آن ها را ..... می کند . ..... بر ترس های دروغین گام اول به سمت ..... است .</p>	
<p>۲- معنی واژه های را که در زیر آن ها خط کشیده شده است بنویسید. - قلم از همه کارسازتر است . ( ) - نام نیکو، گر بماند ز آدمی به کزو ماند سرای زرنگار ( ) - سر زد از افق مهر خاوران ( ) - سالیان دراز ، رهگذران آن را چون دو دوست می دیدند ( )</p>	
<p>۳- جاهای خالی را با نشانه های نگارشی مناسب پر کنید . www.mamplus.com امپراتور از او پرسید ..... چرا با گلدان های خالی آمده ای ..... پینگ با گریه پاسخ داد ..... من دانه ای را که شما داده بودید ..... کاشتم و هر روز به آن آب دادم ..... امپراتور پرسید ..... پس چرا جوانه نزد ..... ۴- مخالف کلمه های داده شده را بنویسید. شجاع : جدید : دروغ : نخستین :</p>	
<p>۵- هم خانواده کلمات زیر را از میان کلمه های داده شده بنویسید . (شاکر - عکاس - جذب - جاهل - مشورت) شکر : مشاور : جاذبه : عکس : جهل :</p>	
<p>۶- کلمه های در هم ریخته را مرتب کنید و جمله بسازید . بی باکانه - آریو برزن - دشمن - بر - حمله - به</p>	
<p>۷- در درس کاجستان ده چگونه به کاجستان تبدیل شد . شجاع به چه کسی می گویند ؟</p>	

۸- مفهوم بیت داده شده را بنویسید .

گفت ای آشنا ببخش مرا
خوب در حال من تامل کن

۹- در هریک از جمله های زیر واژه ی چون به چه معنایی به کار رفته است ؟

- به مدرسه می روم چون به درس علاقه دارم ( )

- دریا چون آینه ای پهناور است ( )

۱۰- در جاهای خالی کلمه هایی مناسب انتخاب کنید که درباره اسم قبل از خودشان توضیح دهد و آن را بدرستی توصیف کند .

غذای ..... (زیبای - خوشمزه ی) مادرم را خورده بودم و توی رختخواب .....)

لیلا - گرم و نرم (خوابیده بودم .

من شیرینی های (کوچک - درخشان) ..... را در ظرف های (قشنگی - مادر)

..... چیدم .

www.mamplus.com

۱۱- با توجه به شعر کاجستان جدول را کامل کنید .

شخصیت های اصلی :

رویدادها و حوادث ها :

پیام انتهای داستان :

۱۲- عقل سالم در بدن سالم چه مفهومی دارد ؟

۱۳- شعر را کامل کنید .

فضل خدای را که توان شمار کرد

.....

پیامت ای امام

.....

www.mamplus.com

۱۴- ترکیب های مناسب را بسازید و کامل آن را بنویسید .

آموز - گر - سازند - ه گی - وطن - دوست - خیال - گار - تحسین -
گی - انگیز - آمیز

۱۵- تفاوت در گوش دادن و شنیدن را با یک مثال بنویسید .

عزیزی

موفق باشید

ای خدای مهربان! ما را توانی بیخش تا در راه شناخت تو و شناخت خود، بخوانیم تابانیم، بدانیم، تابانیم و بدانیم تا همچون تو، بیافرینیم.
نام و نام خانوادگی زیبای من: تمرین فارسی درس ۱۵ دبستان ایران

ایستگاه تفکر بنده ای که مطیع پدر و مادر و پروردگارش باشد، روز قیامت در بالاترین جایگاه است. پیامبر اکرم (ص)

معنی لغات زیر را بنویسید (درس ۱۵ - کاجستان) www.mamplus.com

کاجستان:	نرمی:	تأمل کردن:
تحمل:	خطوط:	آسیب دیده:
تازیانه:		ملازم:

۱- از روی بیت هایی که کلمه های زیر در آن ها به کار رفته، بنویس.

- ❖ رهگذران .....
- ❖ تازیانه .....
- ❖ تحمل .....
- ❖ لرزید .....

۲- در هر یک از جمله های زیر واژه ی «چون» چه معنایی دارد؟

- ❖ لالایی مادر چون صدای آب ، دلنشین است. (..)
- ❖ دانه های انار چون یاقوت کنار هم نشسته اند. (..)
- ❖ معلم خود را دوست دارم چون خیلی مهربان است. (..)
- ❖ چون صدای اذان را شنید ، شروع به خواندن نماز کرد. (..)

۳- حروف در هم ریخته را مرتب کن و در جای خالی بنویس.

- ❖ ط - و - خ - ط   ❖ م - ت - ل - ح   ❖ ت - ا - ف - ا - ق   ❖
- ❖ ل - ت - ل - ح   ❖ ر - گ - ذ - ه - ر   ❖ ه - س - م - ی - ه - ا   ❖

۵- با واژه های زیر جمله بساز.

- ❖ گام به گام : .....
- ❖ سایه به سایه : .....
- ❖ لحظه به لحظه : .....
- ❖ شانه به شانه : .....

۶- این کلمات معمولاً در شعر چگونه نوشته می شوند؟

..... ← ماه ❁	..... ← اگر ❁	..... ← از ❁
..... ← اکنون ❁	..... ← چون ❁	..... ← ناگاه ❁
..... ← که از این ❁	..... ← پیراهن ❁	..... ← کوتاه ❁
..... ← روباه ❁	..... ← آن گاه ❁	..... ← بیرون ❁

www.mamplus.com

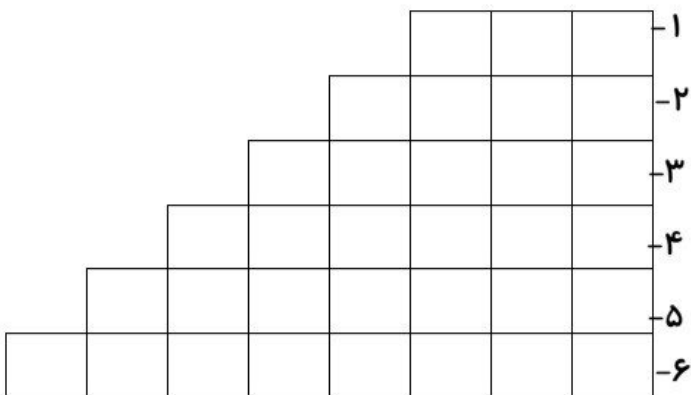
۷- جمله های زیر را با استفاده از کلمه های داده شده ، تغییر بده.

- ❁ با این هدف ، خانه اش را ترک کرد.(منظور).....
- ❁ بذر را بکار و از آن مراقبت کن.(مواظبت) .....
- ❁ او پس از شنیدن نصیحت درخت ، به راهش ادامه داد. (پند) .....
- ❁ کسی که از دوستی و همراهی با بدان خودداری می کند، شجاع است . (سریچی)
.....
- ❁ پسرک به حصار تکیه داد تا کمی استراحت کند.(دیوار) .....
- ❁ اکنون همه ی ثروت من ، ثروت توست .(دارایی) .....

۸- بیت های زیر را به زبان ساده بنویس

- ❁ سالیان دراز ، رهگذران آن دو را چون دو دوست می دیدند
.....
- ❁ مهربانی به گوش باد رسید باد ، آرام شد ، ملایم شد
.....
- ❁ میوه ی کاج ها ، فرو می ریخت دانه ها ریشه می زدند آسان
.....

۹- نوشته ی زیر را ادامه بده

۱. ریشه ی اصلی ترس های نادرست در.....و نادانی است.
۲. به معنی دلیر و بی باک
۳. یکی از حوادث طبیعی
۴. گام اول به سمت شجاعت ، خنده بر ترس های.....است.
۵. به معنی ناپسند و زشت
۶. اگر به چیزی آگاهی نداریم ، بگوییم .....

طراح : اسحاق بایرامی

به نام آن که هستی نام ازویافت

نام و نام خانوادگی: آزمون ادبیات فارسی و نگارش فصل ۴ و ۵ پایه ی پنجم دبستان

۱. واژه ی « انسان » را تا جایی که می توانید گسترش دهید.

۲. به دلخواه پنج واژه با پنج پسوند مختلف بسازید.

۳. از میان واژه های زیر، دور واژه هایی را که از چند قسمت تشکیل شده خط بکشید.

ضامن آهو، سرمشق، نیم رخ، محمود فرشچیان، دلنشین، فوق العاده، سیاهی شب

۴. برای نوشتن زندگی نامه باید چه مواردی را رعایت کنیم؟

۵. با هر یک از پیش وندهای « نا »، « با » و « بی » یک واژه بسازید.

۶. تفاوت «خود نویس» را با «خوش نویس» توضیح دهید.

۷. سه واژه بنویسید که با «.....یق» پایان بیابد.

۸. کدام جمله صحیح است؟

الف: در گزارش نویسی باید همه ی جزئیات به صورت دقیق نوشته شود.

ب: در خلاصه نویسی باید همه چیز به صورت کامل شرح داده شود.

۹. با حروف در هم ریخته واژه بسازید.

(ح م ل ت) (ت ق ا ب ع) (ر ر ذ ه گ) (ا ن ا ه ش ه م) (د ه س ل ت گ)

۱۰. واژه ی «چون» را در سه معنی مختلف در سه جمله ی کوتاه یا مصراع به کار ببرید.

-
-
-

۱۱. شعر دو کاج و بال در بال پرستوها در یک قالب شعری سروده شده است. طرح گرافیکی آن را رسم کنید.

۱۲. اجزای مصرع ها را مرتب کنید.

- کاج همسایه گفت با نرمی / دوستی را نمی برم از یاد

- باز می پیچد میان خانه ها / بوی اسپند و گلاب و بوی عود

- نهاندند بر کوه و گشتند باز / بر آمد بر این، روزگاری دراز

۱۳. در حکایت «حکمت» چگونه غلام ساکت شد؟

۱۴. مدارس نظامیه چگونه مدرسی بود؟

۱۵. در کدام بیت شعر «بال در بال پرستوها» به از بین رفتن اسارت و محدودیت اشاره دارد؟ آن را بنویسید.

۱۶. دلیل این که امروزه به شجاعت اخلاقی نیازمندیم چیست؟

۱۷. علت سرخ شدن محمود چه نبود؟

الف: هیجان   ب: دویدن   ج: نگرانی و استرس   د: عصبانیت

۱۸. چگونه مهر کودک در دل سیمرغ افتاد؟

۱۹. هوشنگ ابتهاج معروف به ..... رمز پیروزی مردم ایران را ..... می داند.

۲۰. موبدان چه پندی به سام دادند؟

۲۱. چگونه ده به کاجستان تبدیل شد؟

۲۲. به نظر آقای فرهنگ اگر ما تاریخ گذشته و امروز را بشناسیم چه اتفاقی خواهد افتاد؟

۲۳. شخصیت های اصلی و فرعی داستان «زیر آسمان بزرگ» را نام ببرید.

۲۴. منظور از این که «انسان باید از محکم بودن ریشه هایش مطمئن شود تا با کمترین باد سرنگون نشود» چیست؟

۲۵. هر جفت مترادف را کنار هم در ( ) قرار دهید.

بلا ، عاجز ، رنج ، رونویسی ، نام آور ، لحن ، بدون توقّف ، خجسته ، آفت ، سوگوار ، مبارک ، ناتوان ، هراس انگیز ، مهیب
آغاز کرد ، طرز سخن گفتن ، وحشتناک ، نسخه برداری ، اوج ، عزادار ، بی درنگ ، مشهور ، ترسناک ، فراز ، محنت ، در نهاد ، جفا

www.mamplus.com

۲۶. مخالف هر واژه را بنویسید.

آسیب دیده	امن	آشنا	شجاع	شجاعت	گریسته اند
نادانی	نکوهیده	خداحافظ	فربه	بهشت	نام آشنا

۲۷. برای هر واژه، دو همخوانواده بنویسید.

مزاحم	پرورش	بشتابد
حاضران	تصویر	تضمین

۲۸. در بیت «بخندند بر من مہان جهان / از این بچہ در آشکار و نھان» نهاد را با توضیح مشخص کنید.

۲۹. در جمله ی « تو باید بکاری » به قسمتی که جمله را کامل تر می کند ..... می گویند.

۳۰. « حرف های ویولون به دل پسرک نشست » یعنی چه ؟

۳۱. معنی ساده ی هر عبارت را بنویسید.

- اطبا از معالجت عاجز ماندند.

- چندان که ملاحظت کردند آرام نگرفت.

- نام نیکو گر بماند ز آدمی / به کزو ماند سرای زرنگار

۳۲. شاعر شعر « کاجستان » ..... و مترجم متن « زیر آسمان بزرگ » ..... است و حکایت « بوعلی و

بانگ گاو » از کتاب ..... است.

۳۳. دو واژه با نشانه های جمع فارسی بنویسید.

۳۴. همخانواده ، معنی و جمع مکسر هر یک از واژه ها را بنویسید.

عصر: ( ) ( ) ( )

اثر: ( ) ( ) ( )

اسیر: ( ) ( ) ( )

۳۵. تفاوت واژه ی دلیر و دلیرانه در چیست؟

۳۶. شعر را کامل کنید.

در فضای .....

باز می پیچد .....

۳۷. در جمله ی « امروزه مردم به شجاعت اخلاقی نیازمندند » زمان و شخص فعل را بنویسید.

۳۸. در سراسر شعر کاجستان و نوشته ی زیر آسمان بزرگ، آرایه ی ادبی به نام ..... فراوان دیده می شود.

www.mamplus.com

۳۹. یک ترکیب وصفی بنویسید.

۴۰. در دو سطر بنویس « اگر یک قطره اشک باشی دوست داری از چشم چه کسی سرازیر شوی و دلیل این اشک چه باشد؟ »

درس بخوان بچه جان... فرصت را از دست نده به قدر همت تو بود اعتبار تو

می کوش به هر ورق که خوانی / تا معنی آن تمام دانی ز نادان بنالد دل سنگ و کوه / ازیرا ندارد بر کس شکوه

طراح : ن. ابطحی

۱. مترادف واژگان زیر را بنویسید.

آویخته	جفا	ماجرا
پوزش	خفت	برسان
ملک	دستگاه	از قول من
هریسه	معالجت	پیشواز

۲. متضاد واژگان زیر را بنویسید.

محکم	عاقبت	مهان
نکوهیده	فراز	غریبه

۳. با توجه به بیت زیر به پرسش ها پاسخ دهید.

گفت «ای آشنا، ببخش مرا
خوب در حال من تأمل کن»

(۱) معنی واژه «تأمل» چیست؟

(۲) بیت را معنی کنید.

(۳) تعداد جمله را مشخص کنید.

(۴) نهاد و مفعول را مشخص کنید.

۴. برای کلمه های زیر یک هم خانواده بنویسید.

لرزه =	عیب =	دفاع =	شریف =
علاج =	خارج =	مشغول =	

۵. در بیت ها و عبارت های زیر چه آرایه ای وجود دارد؟

* یکی کوه بُد، نامش البرز کوه به خورشید نزدیک و دور از گروه

* این خبر دهان به دهان گشت تا به گوش سام رسید.

* عاقبت، دایه ی کودک که زنی شیردل و شجاع بود نزد سام رفت و مزده داد که یزدان پاک به او پسری داده است که تنش مانند

نقره، سفید و رویش چون گل، زیباست.

* هر کجا سرگرم صحبت می شوند شاخه ها درباره ی گنجشک ها

(دوره دوم)

کلاس:

۶. جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

* ----- در سال ۱۳۳۹ در روستایی از توابع قزوین به دنیا آمد. ----- و ----- و ----- از آثار وی هستند.

* نویسنده ی درس «شجاعت» ----- است. او در ----- بهمن سال ----- در ----- به دنیا آمد.

www.mamplus.com

* منظور از «ضامن آهو» ----- و «سوار سبز پوش» ----- است.

* ----- کودکی و تحصیلات را در کرمانشاه گذراند. از آثار او می توان ----- و ----- و ----- را نام برد.

۷. قالب شعر «کاجستان» چیست؟ تعریف کنید و نمودار آن را بکشید.

۸. عبارت زیر از چند جمله تشکیل شده است؟

پس گفت: «وه! این چه گاو لاغری است! این را نمی توان کشت، علف دهدش تا فربه شود.»

۹. نوع ترکیب های زیر را بنویسید.

پاک فرزند	البرز کوه	سام نریمان
پاد او	باران ریز	نور و صفای دکان
کاج آسیب دیده	دل پسرک	مال تو

۱۰. مفهوم مثل «قدر عافیت، کسی داند که به مصیبتی گرفتار آید.» چیست؟

انحالی

ساعت خواب:

ساعت مطالعه:

ساعت پایان تکلیف:

ساعت شروع تکلیف:

سوالات مورد اشکال

نظریه آموزگار:

آموزگار:

تاریخ: / /

نام و نام خانوادگی:

کلاس:

کاربرگ

سوال ۴

با توجه به حکایت «حکمت» فعالیت‌های زیر را انجام بده.

الف) هر جمله را به صورت امروزی باز نویسی کن.

* چندان که ملاحظت کردند، آرام نمی‌گرفت.

* چون بر آمد به گوشه‌ای بنشست و آرام یافت.

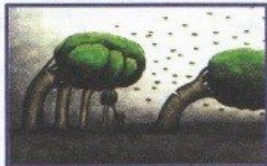
ب) معنی واژه‌ی «مَلِک» چیست؟

ج) یک کلمه بنویس که به صورت کوتاه شده نوشته شده باشد.

د) چرا غلام را به دریا انداختند؟

سوال ۵

در مورد تصویر زیر، چهار خط توضیح بنویس.

www.mamplus.com

سوال ۱

مترادف هر یک از واژه‌های زیر را بنویس.

کاجستان: _____ عاقبت: _____

غایت: _____ حکمت: _____

سوال ۲

در هر جمله واژه‌ی صحیح را بنویس.

● باری چند _____ (غوطه / قوطه / غوته) خورد.

● گفت: «ای آشنا ببخش مرا / خوب در حال من _____ (تعامل / تعمل / تأمل) کن.»

● پسرک با کشاورزی که در _____ ای (مزرعه / مزرعه / مزرته) کار می‌کرد، روبه‌رو شد.

● تخت گفت: «تا به حال کسی از استراحت کردن _____ (ززر / ظرر / ضرر) نکرده است.»

سوال ۳

از بین هر گروه، کدام کلمه با دیگران متفاوت است؟

۱. جاهای خالی را با توجه به کلمه‌ی داخل کمانک کامل کنید.

پادشاهی با غلامی در کشتی نشست و غلام، هرگز دریا ندیده بود و (محنت - مهنت) ..... کشتی
نیازموده، گریه و زاری (در نهاد - در نهاد) ..... و لرزه بر اندامش افتاد، چندان که (ملافت -
ملاطفت) ..... کردند آرام نمی‌گرفت و ملک از این حال آزرده گشت. حکیمی در آن جا به ملک
گفت: «اگر فرمان دهی، من او را به (طریقی - طریقی) ..... خامش گردانم.»

۲. در بیت زیر دو غلط املایی وجود دارد، شکل صحیح آن‌ها را بنویسید.

در کنار ختوط سیم پیام   خارج از ده دو کاج رویدند

سالیان دراز رهگزران   آن دو را چون دو دوست می‌دیدند

(.....)   (.....)

۳. معنی واژه‌های زیر را بنویسید.

تازیانه (.....)   تأمل کن (.....)   آشنا (.....)

۴. متضاد واژه‌های زیر را بنویسید.

(بخش #.....)   (روزهای #.....)   (آشنا #.....)

۵. با حروف به هم ریخته یک کلمه‌ی معنادار بنویسید.

ان گ ا ه ن ← .....   ا ج ک س ا ن ت ← .....

www.mamplus.com

۶. با کلمه‌های به هم ریخته یک جمله بسازید.

با دو سال‌های دوست سال کاج بودند هم

۷. کلمه‌ی چون را در دو جمله با دو معنی متفاوت به کار ببرید.

چون: .....

چون: .....

۸. مفهوم مثل مقابل را بنویسید. قدر عافیت، کسی داند که به مصیبتی گرفتار آید.

۹. یک بند درباره‌ی یکی از سه موضوع زیر بنویسید.

الف) کاجستان   ب) مهربانی   ج) روزهای پاییزی

www.mamplus.com

۱۰. مفهوم کلی و پیام شعر کاجستان را در یک خط بنویسید.

۱۱. با هر دو کلمه یک جمله بنویسید.

● کاج - مهربانی:

● اتفاق - رهگذران:

معنای کلمه‌ی «چو» و «چون» در هر عبارت چیست؟

الف) چو ایران نباشد تن من مباد.

ب) چون دیرم شده بود، تا کسی سوار شدم.

ج) مادرم چون ستاره‌ای می‌درخشد.